
COL 17/2016 – Elektronisch toezicht als autonome straf

SYNTHESE

Door de wet van 7 februari 2014 (B.S. 28 februari 2014) werd het elektronisch toezicht als autonome hoofdstraf ingevoerd in het Belgische straffenarsenaal, om overbevolking van gevangenissen te vermijden, en het probleem op te lossen van korte gevangenisstraffen onder de drie jaar. Nog voor de inwerkingtreding van de Wet van 7 februari 2014 werden vrijwel alle bepalingen gewijzigd door de artikelen 43-47 van de **Wet van 5 februari 2016** (B.S. 19 februari 2016). De nieuwe straf kan worden opgelegd vanaf 1 mei 2016.

De artikelen 7 en 9 van de **Wet van 11 juli 2018 houdende diverse bepalingen in strafzaken, BS 18 juli 2018**, brachten kleine wijzigingen aan, wat betreft de aanvang van het elektronisch toezicht en de toepassing van verzachtende omstandigheden.

Elektronisch toezicht kan als autonome straf worden uitgesproken wanneer het feit van die aard is dat het bestraft moet worden met een gevangenisstraf van ten hoogste één jaar (art. 37ter §1 Sw). De strafmaat *in concreto* geeft dus de doorslag. De duur van de straf onder elektronisch toezicht bedraagt minstens één maand en ten hoogste een jaar (art. 37ter §2 Sw). Bij een kortere termijn wegen de kosten van het systeem niet op tegen de baten.

De rechter bepaalt meteen een vervangende gevangenisstraf die van toepassing wordt ingeval de straf onder elektronisch toezicht niet wordt uitgevoerd, of de beklaagde de geïndividualiseerde voorwaarden niet naleeft (art. 37ter §1 Sw). Voorafgaand kan de rechter informatie inwinnen bij de *bevoegde dienst van de Gemeenschappen* (art. 37ter §4Sw).

De strafrechter bepaalt niet alleen de duur van het elektronisch toezicht, die varieert tussen één maand en één jaar, en de vervangende gevangenisstraf. Hij kan aanwijzingen geven in zijn vonnis over de invulling van het elektronisch toezicht (art. 37ter §4 en 37ter §5 Sw). Het komt de *bevoegde dienst van de Gemeenschappen* toe om, na opmerkingen van de veroordeelde, het elektronisch toezicht concreet in te vullen (art. 37quater §1 Sw). De strafrechter **kan** verder de veroordeelde aan geïndividualiseerde bijzondere voorwaarden onderwerpen in het belang van het slachtoffer (nieuw art. 37ter §5 Sw). Aan de straf onder elektronisch toezicht worden steeds de volgende algemene voorwaarden verbonden, waarvan de strafrechter geen vrijstelling kan bevelen:

1° geen strafbare feiten plegen,

2° een vast adres hebben, en bij wijziging ervan, de nieuwe verblijfplaats onmiddellijk meedelen aan het openbaar ministerie en de bevoegde dienst voor het elektronisch toezicht,

3° gevolg geven aan de oproepingen van de bevoegde dienst voor het elektronisch toezicht en de concrete invulling bepaald door deze dienst naleven.”

De straf onder elektronisch toezicht moet in beginsel een aanvang nemen binnen 6 maanden, na het in kracht van gewijsde gaan van de veroordeling. Zodra de veroordeling definitief is, brengt de griffier de bevoegde dienst van de Gemeenschappen op de hoogte, zodat de straf kan uitgevoerd worden (art. 37quater §1 Sw.). Deze dienst neemt binnen 7 werkdagen contact op met de veroordeelde om de *concrete invulling van de straf* te bepalen en zal de uitvoering ervan controleren. Ook de politie houdt toezicht op de uitvoering.

Wanneer de veroordeelde zijn straf niet of slechts gedeeltelijk volgens de regels heeft uitgevoerd, of zich niet houdt aan bijzondere voorwaarden, kan het openbaar ministerie beslissen dat het resterende gedeelte van de straf zal worden uitgevoerd in de gevangenis. Het openbaar ministerie beslist alleen over tenuitvoerlegging van (een deel) van de vervangende gevangenisstraf, zonder dat daartegen enig rechtsmiddel openstaat (art. 37quater §3 Sw).

Na een derde van de strafduur kan de veroordeelde een verzoek tot *schorsing* van de straf onder elektronisch toezicht indienen bij het openbaar ministerie, indien het elektronisch toezicht minstens 3 maanden bedraagt (art. 37quater §4 Sw). De schorsing houdt in dat de controle door elektronische middelen wegvalt tijdens de resterende duur van de straf, die in een proeftijd wordt omgezet waarin de veroordeelde geen nieuwe strafbare feiten mag plegen, de algemene voorwaarden en de desgevallend bijzondere voorwaarden moet naleven, voorwaarden die door het parket of rechter zijn opgelegd.

Bij niet-naleving van de voorwaarden of bij nieuwe strafbare feiten, kan het openbaar ministerie de schorsing herroepen (art. 37quater §4 Sw), wat betekent dat het resterend gedeelte van het elektronisch toezicht opnieuw wordt gecontroleerd met elektronische middelen. In geval tijdens deze restant van elektronisch toezicht de voorwaarden worden miskend, kan het openbaar ministerie beslissen de vervangende gevangenisstraf uit te voeren, onder aftrek van het aantal dagen doorgebracht onder elektronisch toezicht (art. 37quater §3 Sw).

Voor toepassing van het elektronisch toezicht is een belangrijke rol weggelegd voor de *bevoegde dienst voor het elektronisch toezicht* (art. 37ter §1 Sw.), die na de zesde Staatshervorming afhangt van de Gemeenschappen. De bevoegde dienst dient concreet, na vordering van een magistraat, het elektronisch toezicht ‘voor te bereiden’, althans advies te geven over de opportuniteit ervan, door een maatschappelijke enquête of een beknopt voorlichtingsrapport. Verder bepaalt de bevoegde dienst de concrete invulling van het elektronisch toezicht en stelt zij een advies op over een verzoek tot schorsing van de controle met elektronische middelen, ingediend door de veroordeelde. Tenslotte heeft de

bevoegde dienst een belangrijke controlefunctie: indien de veroordeelde zich niet houdt aan de voorwaarden en/of de concrete invulling van het elektronisch toezicht, licht de bevoegde dienst het openbaar ministerie in, dan uitvoering van de vervangende gevangenisstraf kan bevelen, na aftrek van de ondergane periode van elektronisch toezicht (art. 37quater §3 Sw.).

Naast een bespreking van de toepasselijke wetgeving bevat de omzendbrief richtlijnen voor het openbaar ministerie inzake het vorderen van het elektronisch toezicht als autonome straf, de uitvoering van de vervangende gevangenisstraf, het toekennen van de schorsing en de herroeping van de schorsing.

Vertegenwoordigers van de Gemeenschappen hebben mondelinge en schriftelijke opmerkingen aangebracht tijdens een vergadering REN strafrechtspleging op 4 mei 2016, waarmee is rekening gehouden in bijgaande tekst.